

Çevrimiçi Kumarda Kişilik Özelliklerinin Karşılaştırmalı Analizi: Sistemik Derleme

Comparative Analysis of Personality Traits in Online Gambling: Systematic Review

 Burak Kemal Ateş¹, Sedat Batmaz²

¹Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya

²Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi, Ankara

ÖZ

İnternet kullanımının çarpıcı bir şekilde artması, insanların boş zamanlarını değerlendirme biçimlerinde değişikliklere yol açmıştır. Bu artışla beraber, en eski riskli eğlence biçimlerinden biri olan kumar da değişime uğramıştır. Yeni bir kumar oynama biçimi olarak çevrimiçi kumar ortaya çıkmıştır. Söz konusu çalışmanın iki amacı bulunmaktadır: a) çevrimiçi kumarla ilgili kişilik özelliklerine dair bulguları sistematik olarak gözden geçirmek ve b) çevrimiçi kumar oyuncularının kişilik profilini fiziksel kumar oyuncularıyla karşılaştırmak. Sistematik İncelemeler ve Meta-Analizler İçin Tercih Edilen Raporlama Ögeleri (PRISMA) yönergelerine uygun olarak PubMed, Scopus, Web of Science, ULAKBİM TR Dizin, SOBIAD, Asos İndeks ve Türk Psikiyatri Dizin veri tabanları taranmıştır. Dahil edilme kriterlerini karşılayan 12 çalışma ile bazı kişilik özellikleri öne çıkmıştır. Çalışmalar, çevrimiçi kumar oynayanların çoğunlukla erkek olduklarını, fiziksel kumar oynayanlara kıyasla daha yüksek eğitim düzeyine ve daha yüksek gelire sahip olduklarını göstermiştir. Duyum arayışı, yenilik arayışı, nevroz, dürtüsellik gibi kişilik özelliklerinde yüksek seviyeler ve düşük düzeyde kendini yönetme, iş birliği yapma ve dışa dönüklük kişilik özelliklerinin çevrimiçi kumar oynama davranışının gelişmesinde önemli bir rol oynadığı görülmüştür. Bu kişilik özellikleri halihazırda fiziksel kumarla ilişkilendirilmiş olmasına rağmen, çevrimiçi kumar oyuncularının dışa dönüklük ve dürüstlük-alçakgönüllülük kişilik özelliklerinde daha düşük seviyelerde olduğu belirlenmiştir. Diğer spesifik bulgular, çevrimiçi kumar oyuncularının daha yüksek kumar borçlarına sahip olduklarını ve genel olarak kumardan daha fazla zarara uğradıklarını göstermiştir. Son olarak, klinik çalışmalarda, kumar bağımlılığına en yakın grubun her iki tür kumara da başvuran karma grubun olduğu görülmüştür. Bu sonuçlar, bazı kişilik özelliklerinin ve çevrimiçi kumarın kumar bağımlılığı riskini artırdığını göstermektedir.

Anahtar sözcükler: Kişilik özellikleri, çevrimiçi kumar, fiziksel kumar, sistemik derleme

ABSTRACT

The global rise in internet usage has significantly altered how people spend their leisure time, including gambling—one of the oldest and most hazardous forms of entertainment. This transformation has given rise to online gambling, a modern counterpart to traditional land-based gambling. This study aimed to (a) review existing findings on personality traits associated with online gambling and (b) compare the personality profiles of online gamblers to those of land-based gamblers. A systematic review was conducted following PRISMA guidelines, utilizing databases such as PubMed, Scopus, Web of Science, ULAKBİM TR Index, Turkish Psychiatry Index, Asos Index, and SOBIAD Index. Of the studies screened, 12 met the inclusion criteria. Findings highlighted that online gamblers are predominantly male, with higher levels of education and income compared to land-based gamblers. Key personality traits associated with online gambling addiction include high levels of sensation seeking, novelty seeking, neuroticism, and impulsivity, alongside low levels of self-directedness, cooperativeness, and extraversion. While these traits are also linked to land-based gambling, online gamblers were found to score lower in extraversion and honesty-humility. Additionally, some studies noted that online gamblers tend to accumulate greater gambling debts and experience higher gambling-related harms. Clinical studies revealed that individuals who engaged in both types of gambling—online and land-based—were most closely associated with pathological gambling behaviors. These findings underscore the role of specific personality traits and the unique risks posed by online gambling in the development of gambling addiction.

Keywords: Personality traits, online gambling, land-based gambling, systematic review

Giriş

21. yüzyılın başından bu yana internet kullanımındaki çarpıcı artış, boş zaman aktivitelerini önemli ölçüde dönüştürmüştür. En eski riskli eğlence davranışlarından biri olan kumar oynama davranışı da internetin yükselişiyle birlikte değişikliğe uğramıştır. İnternet ağındaki kumar, bahis ve piyango platformlarının sayılarının hızla artmasıyla yeni bir kumar türü olan çevrimiçi kumar (ÇK) ortaya çıkmıştır. Fiziksel olarak bir kumarhaneye veya benzeri bir mekâna gitmeyi gerektiren fiziksel kumarın (FK) aksine, ÇK internet erişimi olan herhangi bir yerden kumar oynama esnekliği sunmaktadır.

Kumar oynama bozukluğu, Amerikan Psikiyatri Birliği'nin (APA) Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve İstatistiksel El Kitabının 5. baskısında (DSM-5) "önemli derecede sıkıntıya veya işlevsellikte bozulmaya yol açan kalıcı ve sorunlu bir kumar oynama örüntüsü" olarak tanımlanmaktadır (APA 2013). ÇK, DSM-5'te açıkça yer almamış olsa da Dünya Sağlık Örgütü'nün (DSÖ) yayınladığı Hastalıkların Uluslararası Sınıflandırması Rehberi olan 'International Classification of Diseases 11. Baskısında (ICD-11) ağırlıklı olarak çevrimiçi olan kumar oynama bozukluğu" olarak tanımlanmıştır (WHO 2021). ÇK'nin FK'ye göre sunduğu erişilebilirlik (internetin olduğu her yerden ve her zaman erişilebilir olması, kredi kullanım kolaylığı vb.), yasal kısıtlamaların yetersizliği, bazı kumar türlerinin çevrimiçi oyunlara benzemesi ve internette her mecrada görülebilen reklamların kumar oynama bozukluğu açısından risk oluşturduğu düşünülmektedir (Gainsbury ve ark. 2012, Tessier ve ark. 2021). Epidemiyolojik çalışmalar, ÇK oyuncularının %20 ila %38'inin kumar oynama bozukluğu açısından orta düzeyde risk taşıdığını ve %2 ila %8'inin kumar oynama bozukluğu kriterlerini karşıladığını bildirmektedir (Griffiths ve ark. 2009, Castren ve ark. 2013, Gainsbury ve ark. 2014, Blaszczynski ve ark. 2016, Ivanova ve ark. 2019).

Bazı demografik çalışmalar, çevrimiçi kumarbazların çoğunlukla erkek olduğunu, FK oyuncularına göre daha eğitilmiş ve daha yüksek bir gelir düzeyine sahip olduklarını göstermektedir. Ayrıca, FK oyuncularına kıyasla, çevrimiçi kumarbazların sanal kumarhaneler, poker odaları veya bahis siteleri gibi platformlarda, daha geniş bir yelpazede kumar oynadıkları belirtilmektedir (Gainsbury ve ark. 2012, Elton-Marshall ve ark. 2016). Bu durumlar, ÇK'nin oluşturduğu riskleri araştıran çalışmaların sayısını artırmıştır. Örneğin, ÇK, FK ve karma grup oyuncularını (her iki yöntemle de kumar oynayanlar) karşılaştıran bir çalışmada, FK oyuncularının en yaşlı, ÇK oyuncularının yarış ve spor bahisleriyle ilgili daha fazla sorun yaşadığı, karma grubun ise en genç ve patolojik kumara en yakın olan grup olduğu gözlemlenmiştir (Gainsbury ve ark. 2015). Benzer bir yöntem kullanan başka bir çalışma, daha sık kumar oynayan ve kumarla ilgili zararlardan en çok mustarip olan grubun karma grup olduğunu ve bu grubun temel özelliklerinin erkek ve bekar olmak ve daha düşük eğitime sahip olmak olduğunu ortaya koymuştur (Hing ve ark. 2022). Diğer benzer çalışmalar da karma grubun patolojik kumar oynama davranışına en yakın grup olduğunu göstermişlerdir (González-Roz ve ark. 2017, Papineau ve ark. 2018, Leslie ve McGrath 2023). Tüm bu sonuçlar, ÇK'nin kumar oynama bozukluğu riskini önemli ölçüde artırdığını göstermektedir.

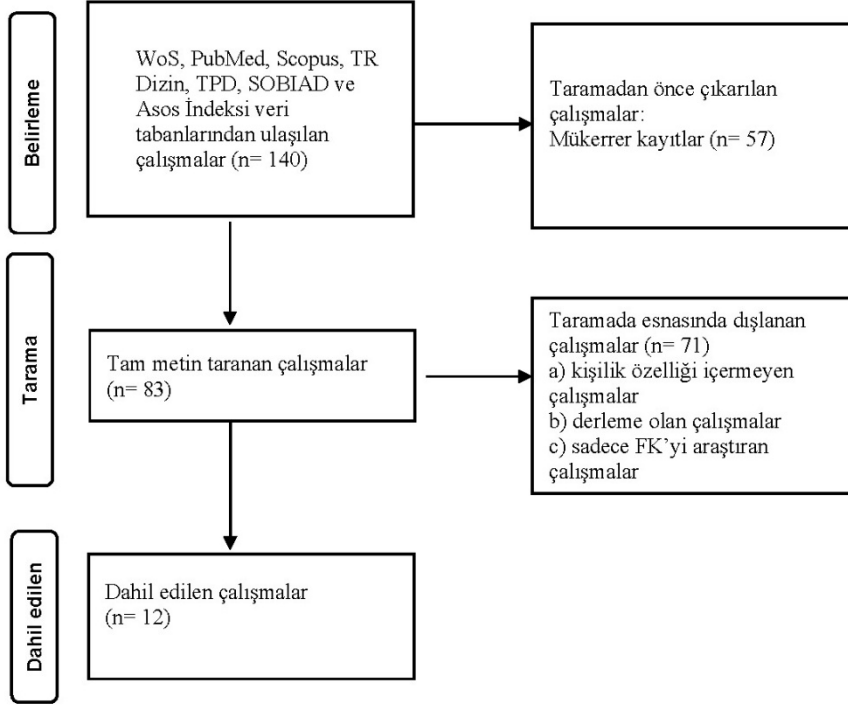
Kumar oynama davranışının altında yatan sebepleri açıklamak için kişilik özellikleri kapsamlı bir şekilde çalışılmıştır. Ancak, bu araştırmaların çoğu FK'ye odaklanmaktadır. Blaszczynski ve Nower (2001) oluşturdukları Yol Modeli'nde kumar oynama bozukluğunun kişilik tipini sıkılmaya tahammülsüzlük, dürtüsellik ve antisosyal kişilik özellikleri olarak tanımlamışlardır. Zuckermann ve Kuhlman ise kumar oynama davranışını dürtüsellik, heyecan arayışı, sosyallik ve saldırganlıkla ilişkilendirmiştir (Zuckermann ve Kuhlman 2000). Kumar oynama bozukluğu kriterlerini karşılayan ve karşılamayan kumarbazlar arasındaki kişilik özelliklerini karşılaştıran çalışmalarda; patolojik kumarbazların dürtüsellik, heyecan arayışı, deneyime açıklık ve nevroitiklik kişilik özelliklerinde patolojik olmayan kumarbazlara göre anlamlı derecede daha yüksek puanlar aldıkları bildirilmiştir (Bagby ve ark. 2007, Myseth ve ark. 2009). Son olarak, Beş Faktör Kişilik Modeli'ni baz alan büyük ölçekli meta-analiz çalışmalarının sonuçlarına göre; yüksek nevroitiklik, düşük dışa dönüklük, düşük sorumluluk, düşük uyumluluk ve düşük deneyime açıklık, kumar bağımlılığı ile ilişkili bulunmuştur (Strømme ve ark. 2021, Dudfield ve ark. 2023).

Bu bulgulara rağmen, ÇK oyuncularının kişilik profillerinin FK oyuncularına kıyasla yeterince incelenmediği görülmüştür. Söz konusu durum, ÇK'ye başvuran oyuncuların kişilik özelliklerine dair soruları gündeme getirmektedir. Bu sistematik derleme, ÇK'ye başvuran bireylerin kişilik özelliklerini araştıran çalışmalara dair bulguları derlemek ve bu bulguları FK oyuncularının kişilik özellikleriyle karşılaştırmayı amaçlamıştır.

Yöntem

Bu derleme çalışması, Sistematik İncelemeler ve Meta-Analizler için Tercih Edilen Raporlama Öğeleri (PRISMA) yönergelerine (Page ve ark. 2021) uygun olarak yürütülmüştür. Sistematik tarama, Ocak ve Şubat 2024

tarihlerinde, Web of Science, PubMed ve Scopus veri tabanlarında; İngilizce çalışmalar için “online gambling” or “online wagering” or “online gamble” or “computer gambling” AND “personality” or “personality traits”, Türkçe çalışmalar için ise “çevrimiçi kumar” ve “kişilik”, “çevrimiçi kumar” ve “kişilik özellikleri”, “sanal kumar” ve “kişilik”, “sanal kumar” ve “kişilik özellikleri” anahtar kelimeleri ile yapılmıştır. Ek olarak, aynı İngilizce ve Türkçe anahtar kelimeleri ile ULAKBİM TR Dizin, Türk Psikiyatri Dizini, SOBIAD Atıf Dizini ve Asos İndeks veri tabanları Kasım 2024 tarihinde taranmıştır. Tarama sürecine dair akış diyagramı Şekil 1’de verilmiştir.

Şekil 1. Tarama sürecine dair akış diyagramı

WoS= Web of Science, TR Dizin: ULAKBİM TR Dizini, TPD= Türk Psikiyatri Dizini, SOBIAD: Türk Sosyal Bilimler Atıf Dizini.

Dahil etme kriterleri olarak a) çalışmaların hakemli dergilerde yayınlanmış olması, b) en az bir kişilik özelliğini dahil etmiş olması, c) çalışmaların İngilizce ya da Türkçe dillerinde yayınlanmış olması kullanılmıştır. A) sadece FK'yi araştıran çalışmalar, b) tez, derleme ya da kitap bölümü olarak yayınlanan çalışmalar, c) kişilik özelliği içermeyen çalışmalar ise dahil edilmemiştir.

Bulgular

Tarama sürecine dair akış diyagramında (Şekil 1) belirtildiği gibi, dahil etme kriterlerini karşılayan 12 çalışma derlemeye dahil edilmiştir. 4 çalışmada Mizaç ve Karakter Envanteri- Revize (TCI-R), 2 çalışmada Büyük Beşli (BFI) ve Büyük Altılı (HEXACO) kişilik envanterleri, kalan çalışmalarda ise farklı ölçme araçları kullanıldığı gözlemlenmiştir. Çalışmaların referansları, yöntemleri ve amaçları, örneklemeleri, kişilik ölçüm araçları ve ana sonuçları Tablo 1’de verilmiştir.

Mizaç ve Karakter Envanteri- Revize (TCI-R)

Kişilik ölçüm aracı olarak TCI-R’yi kullanan tüm çalışmalar (bir çalışma hariç) gruplar arası desenle yürütülmüştür. Çalışmalar, ÇK ve FK oyuncularını veya patolojik ve patolojik olmayan ÇK oyuncularını arasındaki mizaç ve karakter açısından farklılıkları araştırmayı amaçlamışlardır. İlk olarak, Estevez ve ark. (2017) tarafından yürütülen çalışmada, FK ve ÇK oyuncularını ve çevrim içi spor bahisçileri, öz bildirim yöntemi ile klinik ve sosyo-demografik değişkenler ile kişilik özellikleri bakımından karşılaştırılmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre, her üç grup da düşük düzeyde kendi kendini yönetme ve iş birliği yapma ve yüksek düzeyde yenilik arayışı kişilik özellikleri göstermiştir. İkinci olarak, çevrimiçi bahisçiler sebat etme kişilik özelliğinde diğer iki gruptan anlamlı düzeyde daha yüksek bir profil göstermişlerdir. Ek olarak, ÇK ve bahis oyuncularını, FK oyuncularına göre neredeyse iki kat daha fazla kumar borcu bildirmişlerdir. Çalışmanın sonuçları, çevrimiçi ortamın ve sebat etme kişilik özelliğinin daha yüksek kumar borcuyla ilişkili olabileceğini göstermiştir. İkinci çalışmada, Granero ve ark. (2020) ÇK oyuncularını kumardan daha az zarar gören ve daha fazla zarar görenler olmak üzere iki gruba ayırıp,

kişilik özellikleri açısından karşılaştırmışlardır. Karşılaştırmada, kumardan daha fazla zarar gören grubun kendi kendini yönetme ve iş birliği yapma kişilik özelliklerinde daha düşük, yenilik arayışı kişilik özelliğinde ise daha yüksek skorlar aldıkları bildirilmiştir. Üçüncü çalışmada, Mallorquí-Bagué ve ark. (2017) 261 ÇK bağımlısı ve 27 çevrimiçi oyun bağımlısını; kişilik, psikopatoloji ve beden kitle endeksi bakımından karşılaştırmışlardır. Çalışmanın sonuçlarına göre, ÇK ve çevrimiçi oyun bağımlıları benzer kişilik ve psikopatoloji profilleri göstermiştir. Katılımcılar arasında ödül bağımlılığı, zarardan kaçınma ve kendi kendini yönetme gibi kişilik özelliklerinde anlamlı bir fark bulunmamıştır. Ancak, ÇK bağımlısı katılımcılar oyun bağımlılarına kıyasla yenilik arayışında daha yüksek, sebat etme kişilik özelliğinde ise daha düşük bir profil göstermişlerdir. Son çalışmada ise Dinç ve arkadaşları (2020) lise öğrencilerinde ÇK ve TCI-R arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Çalışmanın sonuçlarına göre, ödül bağımlılığının bir alt ölçeği olan duygusallığın lise öğrencilerinde ÇK davranışını negatif yönde yordadığını keşfetmişlerdir.

Tablo 1. Dahil edilen çalışmalara dair genel özellikler

Kaynak	Yöntem ve Amaç	Örneklem	Ölçüm Aracı	Ana Sonuçlar
Carver ve Mccarty 2013	Gruplar arası desen. Çalışma düzenli piyango çekilişlerine katılan bireyleri, ÇK ve FK oyuncularını ve kumar oynamayan bireyleri kişilik ve diğer bazı psikolojik değişkenler açısından karşılaştırmayı amaçlamıştır.	11518 katılımcı (291 ÇK oyuncusu, 1100 piyango oyuncusu, 688 FK oyuncusu ve 9439 kumar oynamayan kişiler)	Simmons NCS Envanteri	Tüm kumar oyuncularının kumar oynamayan bireylere göre daha dürtüsel oldukları tespit edilmiştir. Ayrıca, ÇK oyuncularının; risk alma, duyum arayışı, kontrol arayışı ve benmerkezcilik kişilik özelliklerinde diğer tüm gruplardan daha yüksek oldukları görülmüştür.
Tessier ve ark. 2021	Korelasyonel desen. Çalışma, sosyal destek, kişilik özellikleri ve reklamların ÇK ile ilişkisini araştırmayı amaçlamıştır.	109 katılımcı (%45'i problemli ya da orta riskli ÇK oyuncuları)	Büyük Beşli Kişilik Envanteri	Nevrotikliğın, orta riskten problemli ÇK davranışına geçişte anlamlı bir rol oynadığı keşfedilmiştir. Ayrıca, düşük seviyede dışa dönüklüğün ÇK ile ilişkili olduğu görülmüştür.
Mallorquí-Bagué ve ark. 2017	Gruplar arası desen. Çalışma, dijital oyun bağımlısı ve ÇK bağımlısı bireyleri kişilik özellikleri açısından karşılaştırmayı amaçlamıştır.	288 yetişkin hasta (261 ÇK ve 27 dijital oyun bağımlısı)	Mizaç ve Karakter Envanteri-Revize	Çalışmanın sonuçları ÇK ve dijital oyun bağımlılarının benzer kişilik örüntülerine sahip olduklarını göstermiştir. Ancak ÇK bağımlıları, yenilik arayışı ve sebat etme kişilik özelliklerinde daha yüksek bulunmuştur.
Leslie ve McGrath 2023	Gruplar arası desen. Çalışma, ÇK, FK ve karma grup oyuncularını kişilik özellikleri bağlamında karşılaştırmayı amaçlamıştır.	517 katılımcı (166 ÇK, 171 FK ve 180 karma grup oyuncusu)	Kısa Büyük Altılı Kişilik Envanteri (HEXACO)	ÇK oyuncularının diğer iki gruba kıyasla daha içe dönük oldukları keşfedilmiştir. İkinci olarak, karma grubun kumar şiddetinde daha yüksek, dürüstlük-alçakgönüllülük kişilik özelliğinde ise daha düşük oldukları görülmüştür.
Estevez ve ark. 2017	Gruplar arası desen. Çalışma, ÇK ve FK oyuncularını ve çevrimiçi spor bahisçilerini kişilik özellikleri ve bazı demografik değişkenler ile karşılaştırmayı amaçlamıştır.	2743 hasta (2558 FK oyuncusu, 64 çevrimiçi bahis oyuncusu ve 121 ÇK oyuncusu)	Mizaç ve Karakter Envanteri-Revize	Tüm gruplar yüksek seviyede yenilik arayışı, düşük seviyede kendi kendini yönetme ve iş birliği yapma kişilik özellikleri göstermişlerdir. Kişilik özelliklerinin gruplar arası değişmediği görüldüğü de ÇK oyuncularının kumar borçları anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 1. Dahil edilen çalışmalara dair genel özellikler

Kaynak	Yöntem ve Amaç	Örneklem	Ölçüm Aracı	Ana Sonuçlar
Granero ve ark. 2020	Gruplar arası desen. Çalışma, problemli ve problemli olmayan çevrimiçi bahis oyuncularını kişilik özellikleri açısından karşılaştırmayı amaçlamıştır.	323 katılımcı (247 problemli, 76 problemli olmayan çevrimiçi bahis oyuncuları)	Mizaç ve Karakter Envanteri-Revize	Problemli grubun kendi kendini yönetme ve iş birliği yapma özelliklerinde daha düşük, yenilik arayışı özelliğinde ise daha yüksek oldukları tespit edilmiştir.
Lopez-Torres ve ark. 2021	Gruplar arası desen. Çalışma, ÇK ve FK oyuncularını kişilik özellikleri bakımından karşılaştırmayı amaçlamıştır.	79 tedavi sürecindeki kumar bağımlıları (29 ÇK, 50 FK bağımlısı)	UPPS Dürtüsel Davranış Ölçeği Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri	ÇK oyuncularını, tasarlama eksikliği kişilik özelliğine FK oyuncularına göre daha düşük skorlar göstermişlerdir. Ayrıca, ÇK oyuncularının daha genç oldukları görülmüştür. Depresyon, sürekli kaygı gibi değişkenlerde gruplar arası fark bulunamamıştır.
Mowen ve ark. 2009	Korelasyonel desen. Çalışma, FK, ÇK, piyango ve spor bahisi oyuncularında kişilik özelliklerini incelemiştir.	1158 katılımcı	3M Kişilik Envanteri Eysenck Dürtüsellik Ölçeği	Kumar eğilimi, ekonomik muhafazarlık, duygusal dengesizlik (negatif), deneyime açıklık ve içe dönüklük ÇK ile ilişkili bulunmuştur. FK oyuncularının ÇK oyuncularına göre daha dürtüsellik, materyalizm, uyarılma isteği ve dışa dönüklük özelliklerinde daha yüksek oldukları görülmüştür.
Redondo 2015	Gruplar arası desen. Çalışma, ÇK, FK, çevrimiçi piyango ve fiziksel piyango oyuncularını kişilik bakımından karşılaştırmayı amaçlamıştır.	3326 katılımcı (2197 fiziksel piyango oyuncusu, 114 çevrimiçi piyango oyuncusu, 799 FK ve 216 ÇK oyuncusu)	Her kişilik özelliği için 3 farklı soru	ÇK oyuncularının FK oyuncularına göre; dışadönüklük, dini yönelim, etik davranma ve savurganlık özelliklerinde daha düşük oldukları tespit edilmiştir. Dürtüsellikte ise gruplar arası fark bulunamamıştır.
Dinc ve ark. 2020	Korelasyonel desen. Çalışma, ÇK, mizaç ve bağlanma türleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir.	790 lise öğrencisi	Mizaç ve Karakter Envanteri-Türkçe	Ödül bağımlılığının bir alt boyutu olan duygusalıgım ÇK'yi yordadığı tespit edilmiştir.
Barrault ve Varescon 2013	Gruplar arası desen. Çalışma patolojik, problemli ve problemli olmayan çevrimiçi ve fiziksel poker oyuncularını, dürtüsel duyum arayışı kişilik özelliğinde karşılaştırmayı amaçlamıştır.	180 çevrimiçi poker oyuncusu (112 problemli olmayan, 37 problemli ve 31 patolojik)	Dürtüsel Duyum Arayışı Ölçeği	Her üç grubun da dürtüsellikte yüksek oldukları ve patolojik poker oyuncularının daha dürtüsel oldukları keşfedilmiştir. Duyum arayışında gruplar arası fark bulunmamasına rağmen üç grubun da bu özellikte yüksek oldukları görülmüştür.
Köksoy Vayisoğlu ve ark. 2019	Korelasyonel desen. Çalışma üniversite öğrencilerinde kumar yaygınlığını tespit etmeyi ve kumar oynaama davranışının duyum arayışı ile ilişkisini incelemeyi amaçlamıştır.	339 üniversite öğrencisi (52 ÇK oyuncusu, 197 kumar oynamayan ve 4 patolojik kumar oyuncusu bireyler)	Duyum Arayışı Ölçeği-5	ÇK oyuncularını, disinhibisyon ve sıkılmaya tahammülsüzlük alt boyutlarında ve ayrıca duyum arayışı toplam ölçek skorunda daha yüksek skorlar göstermişlerdir.

Büyük Beşli ve Büyük Altılı Kişilik Kuramları

İki çalışma, Büyük Beşli veya Büyük Altılı kişilik teorilerini kullanarak ÇK'yi araştırmıştır. Bunlardan ilkinde, Leslie ve McGrath (2023), ÇK, FK ve karma bir grubu kişilik ve kumar motivasyonu açısından karşılaştırmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre, çevrimiçi kumarbazlar, dışa dönüklük kişilik özelliğinde anlamlı derecede daha düşük bir profil göstererek diğer gruplardan ayrılmıştır. Ek olarak, karma grup, diğer gruplara kıyasla daha patolojik kumar davranışı ve daha düşük düzeyde dürüstlük-alçakgönüllülük özelliği göstermiştir. Geri kalan kişilik özelliklerinde ise gruplar arasında hiçbir fark bulunamamıştır. İkinci çalışmada Tessier (2021), ÇK, sosyal destek, kişilik özellikleri ve reklamlar arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışma, nevrozlu ÇK davranışına geçişte anahtar faktörlerden biri olduğunu göstermiştir. Ayrıca, ilk çalışmaya benzer şekilde, daha düşük düzeyde dışadönüklük, kumar oynamayanlara kıyasla ÇK oyuncularını ile ilişkili bulunmuştur.

Diğer Ölçme Araçları

Carver ve Mccarty (2013) tarafından yapılan ve en geniş ölçekli araştırmalardan biri olan çalışmada, 11.518 katılımcının yer aldığı veriyle, ÇK ve FK oyuncularını, piyango oyuncularını ve kumar oynamayan kişiler kişilik özellikleri ve sosyo-demografik değişkenler açısından karşılaştırılmıştır. İlk olarak, ilk üç grubun dürtüselliklerinin kumar oynamayanlardan önemli ölçüde daha yüksek olduğu bulunmuştur. İkinci olarak, ÇK oynayan bireylerin, FK oyuncularından veya piyango oyuncularından farklı bir kişilik profiline sahip olduğu bulunmuştur. ÇK oyuncularını, diğer gruplardan daha yüksek düzeylerde risk alma, kontrol arzusu, benmerkezcilik ve duyum arayışı özellikleri göstermiştir. Dışa dönüklük özelliğinde ise gruplar arasında bir fark bulunamamıştır. Başka bir büyük ölçekli çalışmada, Redondo (2015), 2197 piyango oyuncusunu (fiziksel), 114 çevrimiçi piyango oyuncusu, 799 FK oyuncusunu ve 216 ÇK oyuncusunu bazı kişilik ve sosyo-demografik değişkenler açısından karşılaştırmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre, ÇK oyuncularının FK oyuncularına göre daha içe dönük olduğu bulunmuştur. ÇK oyuncularını ayrıca daha az dinsel yönelimli ve daha az etik olarak tasvir edilmiştir. Dürtüsellik açısından gruplar arasında bir fark bulunamamıştır.

Mowen ve arkadaşları (2009) tarafından yürütülen üçüncü çalışmada, birçok kişilik özelliği ölçülmüş ve bu kişilik özelliklerinin hangi kumar türüyle (ÇK, spor bahisleri, piyango ve çekilişler) ilişkili olduğunu araştırmışlardır. Çalışmaya göre, ÇK; içe dönüklük, deneyime açıklık ve duygusal dengesizlik (negatif) özellikleri tarafından yordanmıştır. İçe dönüklük özelliği yalnızca ÇK grubunda görülmüştür. Öte yandan spor bahisçileri, ÇK oyuncularına göre daha dürtüsel, daha dışa dönük ve daha az sorumluluk sahibi bir profil göstermişlerdir. Başka bir çalışmada, Lopez-Torres ve arkadaşları (2021) tedavi sürecindeki 79 ÇK ve FK bağımlısını; tasarlama eksikliği, durumluk-sürekli kaygı ve kumar borcu açısından kıyaslamışlardır. ÇK oyuncularını, tasarlama eksikliği özelliğinde FK oyuncularına göre daha yüksek puanlar göstermiştir. Ek olarak, kumar bağımlılığının başlangıç yaşı ÇK oyuncularında anlamlı derecede daha düşük bulunmuştur. Durumluk-sürekli kaygı, negatif ve pozitif sıklık gibi kişilik özelliklerinde gruplar arası bir fark bulunmamasına karşın, ÇK oyuncularının kumar borcu önemli derecede daha yüksek bulunmuştur.

Son iki çalışmada, ilk olarak Barrault ve Varrescon (2013), daha patolojik ÇK oyuncularının dürtüsellikte daha yüksek puanlar aldığını ve duyum arayışının ÇK'de önemli bir rol oynadığını keşfetmişlerdir. Benzer bir amaçla yapılan ikinci çalışmada, Köksoy-Vayisoğlu ve arkadaşları (2019), 339 kişilik bir örnekleme (52 ÇK, 4 FK oyuncusu ve 197 kumar oynamayan bireyler) kumar ve duyum arayışı arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Bir önceki çalışmaya benzer bir sonuçla, ÇK oyuncularının kumar oynamayan bireylere göre duyum arayışı kişilik özelliğinde anlamlı derecede daha yüksek olduklarını bulmuşlardır.

Tartışma

ÇK'nin artan popüleritesi, kumar bağımlılığını artırma potansiyeli konusunda endişelere yol açmaktadır. Buna rağmen, ÇK için risk faktörlerini keşfetmeyi hedefleyen araştırmaların azlığı dikkat çekmektedir. Bu çalışma, karşılaştırmalı bir yaklaşımla ÇK'de kişilik özelliklerini derlemeyi amaçlamıştır. Demografik olarak, ÇK oyuncularının çoğunlukla erkek oldukları, FK oyuncularına göre daha yüksek eğitime, daha yüksek gelire ve daha yüksek kumar borcuna sahip oldukları keşfedilmiştir. ÇK oyuncularının kişilik özellikleri ve bu özelliklerin FK oyuncularını ile benzerlik ve farklılıkları aşağıda tartışılmıştır.

TCI-R ile ilgili olarak, çalışmalar tutarlı bir şekilde ÇK oyuncularının yenilik arayışında yüksek, kendi kendini yönetme ve iş birliği yapmada düşük olduğunu göstermiştir (Estevez ve ark. 2017, Mallorquí-Bagué ve ark. 2017, Granero ve ark. 2020). İlk olarak, yenilik arayışı, yeniliğe yanıt olarak dürtüsel karar verme, ödül ipuçlarına yaklaşımda savurganlık, hayal kırıklığından ve çabuk sinirlenmekten aktif olarak kaçınma gibi davranışların

aktivasyonunda veya başlatılmasında kalıtsal bir eğilim olduğu düşünülen bir mizaç faktörüdür (Cloninger ve ark. 1993). Yenilik arayışı; uyuşturucu bağımlılığı, alkol bağımlılığı ve patolojik kumar oynama gibi çeşitli bağımlı davranışlarla ilişkilendirilmiştir (Bardo ve ark. 1996, Black ve ark. 2015, Wingo ve ark. 2016). İkinci olarak, kendi kendini yönetme, seçilen idealler ve hedefler doğrultusunda davranışı düzenleme, yönetme ve değiştirme yeteneğini ifade etmekte ve genellikle olgun bir kişilikle eşleştirilmektedir. Kendi kendini yönetmede düşük olan bireyler; düşük özsaygı, yetersizlik duygusu ve kimlik karmaşası gibi olumsuzluklarla ilişkilendirilmektedir (Cloninger ve ark. 1993). Son olarak, iş birliği yapma kişilik özelliğiyle ilgili olarak, iş birliği yapan bireyler sosyal hoşgörülerini, empatileri ve yardımseverlikleri ile karakterize edilirken, iş birliği yapmayanlar; hoşgörüsüz, çevrelerine kayıtsız, yardımsever olmayan ve kin tutan olarak tanımlanmaktadır (Hassene ve ark. 1999). Bu çalışmada, ÇK oyuncularının, bu üç kişilik özelliğinde, FK oyuncularıyla ve diğer bağımlı davranışları olan bireyler ile benzeştikleri görülmüştür. Bu üçlü, dürtüsellik, kumar oynama şiddeti, antisosyal davranış ve kişilik bozuklukları ile ilişkili bulunmuştur (Nordin ve Nylander 2007, Forbush ve ark. 2008). Bu bulgular, ÇK oyuncularının bazı kişilik özelliklerinin FK oyuncularını ve diğer bağımlı davranışları olan bireylerin özelliklerine benzediğini göstermektedir ve bu da çevrimiçi kumarbazların da problemli kumar davranışlarına yatkın olduğunu düşündürmektedir.

Büyük Beşli ve Büyük Altılı kişilik teorilerine ilişkin olarak, bu çalışmadaki ilk ilginç bulgu, ÇK oyuncularının, FK oyuncularına ve karma gruba kıyasla dışadönüklüklerinin tutarlı biçimde düşük olmasıdır (Mowen ve ark. 2008, Tessier ve ark. 2021, Redondo 2015). Dışadönüklük kişilik özelliği, genel olarak sosyal etkileşimler ve olumlu öz saygı ile ilişkilendirilmektedir. Bu sebeple, fiziksel kumar oynama motivasyonlarından birisinin de sosyal etkileşim olduğu düşünülmektedir (Leslie ve Mcgrath 2023). Ancak, ÇK'nin doğası gereği, ÇK oyuncularının daha izole bir şekilde kumar oynamayı tercih ettiği anlaşılmaktadır. Ek olarak Redondo (2015) tarafından yapılan çalışmada, ÇK oyuncularının aile yöneliminin FK oyuncularından daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Sosyal desteğin bağımlılıkları önlemede önemli olduğu bilindiğinden, ÇK oyuncularının içe dönük kişilik yapılarının kumar oynama bozukluğu riskini artırabileceği düşünülebilir. Özetle, ÇK oyuncuları daha genç ve daha az deneyimli kişiler olduğundan, Carver ve McCarty (2013)'nin çevrimiçi kumarbazları "genç ve antisosyal içe dönükler" şeklinde tanımlaması doğru bir tespit olabilir. Büyük Beşli ve Büyük Altılı ile ilgili ikinci ilginç bulgu, ÇK ve karma grup oyuncuların, FK oyuncularına kıyasla dürüstlük-alçakgönüllülük özelliğinde daha düşük tespit edilmesidir (Leslie ve Mcgrath 2023). Dürüstlük-alçakgönüllülük kişilik özelliğinde yüksek seviyede olan kişiler "samimi, adil ve mütevazı", düşük seviyede olan kişiler ise "sinsi, açgözlü ve kendini beğenmiş" olarak tanımlanmaktadır. Bu özellikte düşük seviyede olan kişilerin kişisel hedeflere ulaşmak için yalan söyleme olasılıklarının daha yüksek olduğu ve daha materyalist oldukları belirtilmektedir (Ashton ve Lee 2005). FK oyuncularını ile yapılan çalışmalarda ise bu kişilik özelliğinin kumar ve kumar oynama şiddeti ile negatif şekilde ilişkili olduğu bulunmuştur (Kim ve ark. 2018, Mcgrath ve ark. 2018). Ayrıca, problemli kumar oyuncularının kumar oynama süreleri, kumar borçları gibi konularda çevrelerine daha fazla yalan söyledikleri göz önüne alındığında, problemli kumar oyuncularının bu kişilik özelliğinde daha düşük olmaları muhtemel görünmektedir (Toce-Gerstein ve ark. 2003). Bu çalışmada ÇK oyuncularının daha az etik oldukları (Redondo 2015) ve bu kişilik özelliğine daha az sahip oldukları görüldüğünden, bu oyuncuların patolojik kumar oynama risklerinin daha yüksek olabileceği düşünülebilir.

Dürtüsellik ve heyecan arayışı gibi diğer kişilik özelliklerine bakıldığında, ilk olarak, dürtüsellik, hali hazırda kumar bozukluğuyla ilişkilendirilen bir kişilik özelliğidir (Nower ve Blaszczyński 2006, Hodgins ve Holub 2015). Mevcut çalışmada ise dürtüsellikle ilgili bazı çelişkili bulgular ortaya çıkmıştır. Carver ve McCarty (2013), FK ve ÇK oyuncularıyla piyango oyuncularının benzer dürtüsellik seviyelerine sahip olduklarını tespit etmiştir. Aksine, Lopez-Torres ve ark. (2021), sonuçları düşünmeden karar almak olarak tanımlanan ve dürtüsellüğün alt boyutlarından biri olan tasarlama eksikliği kişilik özelliğinde ÇK oyuncularının daha yüksek puanlar aldığını bildirmiştir. Ancak, bu çalışmadaki yetersiz örneklem büyüklüğü (29 ÇK ve 50 FK oyuncusu) bu sonucun genellenilebilirliğini sınırlamaktadır. Kısaca, dürtüsellüğün çok yönlü doğası ve çalışmalar arasındaki tutarsız bulgular (Mestre-Bach vd. 2020) göz önüne alındığında ÇK'deki dürtüsellüğün daha fazla araştırılması gerektiği görülmektedir. Duyum arayışı, bir diğer önemli kişilik özelliği olup, karmaşık veya benzersiz deneyimlere yönelik bir arayışı ifade etmektedir (Zuckerman 1979). Önceki çalışmalarda, duyum arayışı FK ile ilişkilendirilmiştir (Coventry ve Brown 1993). Bu çalışmada benzer şekilde duyum arayışının ÇK ile de ilişkili olduğu görülmüştür. Carver ve McCarty (2013) tarafından yapılan çalışmada, ÇK oyuncuları, FK oyuncularına kıyasla duyum arayışında daha yüksek bir profil göstermişlerdir. Benzer şekilde, Köksoy Vayisoğlu ve ark. (2019), ÇK oyuncularının kumar oynamayan bireylere kıyasla; disinhibisyon, sıkılmaya tahammülsüzlük gibi alt ölçeklerde ve genel olarak duyum arayışında daha yüksek skorlara sahip oldukları görülmüştür. Özetle, duyum arayışının tüm kumar türlerinde önemli bir rol oynadığı görülmektedir.

Bu çalışmanın ilk sınırlılığı, ÇK konusundaki mevcut araştırmaların azlığıdır; bu durum, ÇK'nin nispeten yeni bir olgu olmasını yansıtmaktadır. Dahil edilen çalışmalarda ÇK örneklemelerinin küçüklüğü ve kullanılan kişilik değerlendirme araçlarının çeşitliliği de çalışmanın sonuçlarının genellenebilirliğini sınırlamaktadır. Ayrıca, tüm çalışmaların kesitsel bir şekilde tasarlanmış olması, boylamsal çalışmaların eksikliği, bir diğer sınırlılık olarak göze çarpmaktadır.

Sonuç

Mevcut çalışma, ÇK'deki kişilik özelliklerini inceleyen araştırmaları derlemeyi amaçlamıştır. Çalışmanın diğer bir amacı ise FK'ye göre çok daha yeni bir olgu olan ÇK'deki kişilik özelliklerini FK oyuncularını ile karşılaştırmak olmuştur. Bu çalışmada, ÇK oyuncularının FK oyuncularına benzer olarak; yüksek düzeyde dürtüsellik, yenilik arayışı, nevrozizm, duyum arayışı ve düşük düzeyde kendi kendini yönetme ve iş birliği yapma gibi kişilik özelliklerine sahip oldukları sonucuna varılabilmektedir. Çalışmada ÇK ve FK oyuncularını arasında bulunan önemli farklardan biri, ÇK oyuncularının daha içe dönük olmaları olmuştur. ÇK'nin evde erişilebilir olması göz önüne alındığında, içe dönüklüğün ÇK için bir risk faktörü olabileceği sonucu çıkarılabilir. Mallorquí-Bagué ve ark. (2017) tarafından yapılan çalışmada, ÇK oyuncularını ile çevrim içi oyun bağımlılarının benzer kişilik özelliklerine sahip oldukları gösterilmiştir. Bu bulgu, birçok ÇK uygulamasının zararsız oyunları andıracak şekilde tasarlanmış olması nedeniyle, ÇK'nin internet kullanıcıları için bir oyun gibi algılanabileceği düşüncesini desteklemektedir. Ancak, mevcut çalışmada, ÇK oyuncularının FK oyuncularına kıyasla daha yüksek kumar borcuna sahip oldukları ve kumarla ilişkili olarak daha büyük zararlar yaşama eğiliminde oldukları görülmüştür. Bu durum, ÇK'nin kumar bozukluğu riskini önemli ölçüde artırdığını göstermektedir.

Sonuç olarak, ÇK'nin kumar oynama bozukluğu riskini önemli ölçüde artırdığı görünse de bu konudaki çalışmaların azlığı oldukça dikkat çekmektedir. Kültürel, klinik ve sosyal değişkenleri içeren çalışmalara ihtiyaç olduğu açıkça görülmektedir. Özellikle büyük örneklemli ve uzunlamasına çalışmalar, patolojik ÇK'nin başlangıcı ve sürdürülmesi hakkında değerli bulgular sunabilir..

Kaynaklar

- APA (2013) Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, 5th ed. (DSM-5). Washington DC, American Psychiatric Association.
- Ashton MC, Lee K (2005) Honesty-humility, the Big Five, and the Five-Factor Model. *J Pers*, 73:1321-1354.
- Bach G, Valero-Solis S, Rivas S, Agüera Z, Vintró-Alcaraz C, Lozano-Madrid M et al. (2020) Gambling phenotypes in online sports betting. *Front Psychiatry*, 11:482.
- Bagby M, Vachon D, Bulmash EL, Toneatto, T, Quilty LC, Costa PT. (2007) Pathological gambling and the five-factor model of personality. *Pers Individ Dif*, 43:873-880.
- Barrault S, Varescon I (2013) Impulsive sensation seeking and gambling practice among a sample of online poker players: Comparison between non pathological, problem and pathological gamblers. *Pers Individ Dif*, 55:502-507.
- Black D, W Coryell, Crowe R. R, Shaw, McCormick B, Allen J (2015) Personality disorders, impulsiveness, and novelty seeking in persons with DSM-IV pathological gambling and their first-degree relatives. *J Gambl Stud*, 31:1201-1214.
- Blaszczynski A, Russell A, Gainsbury S, Hing N (2016) Mental health and online, land-based and mixed gamblers. *J Gambl Stud*, 32:261-275.
- Brunborg GS, Hanss D, Mentzoni RA, Molde H, Pallesen S (2016) Problem gambling and the five-factor model of personality: a large population-based study. *Addiction*, 111:1428-1435.
- Carver A, Mccarty AJ (2013) Personality and psychographics of three types of gamblers in the United States. *Int Gambl Stud*, 13:338-355.
- Cloninger CR, Przybeck TR, Svrakic DM, Wetzel RD (1994) The Temperament and Character Inventory (TCI): A guide to its development and use, St. Louis, MO Center for Psychobiology of Personality, Washington University.
- Cloninger CR, Svrakic DM, Przybeck, TR (1993) A psychobiological model of temperament and character. *Arch Gen Psychiatry*, 50:975-990.
- Coventry KR, Brown RIF (1993) Sensation seeking, gambling and gambling addictions. *Addiction*, 88:541-554.
- Dinc M, Eksi H, Arıcak, O (2020) Temperament and character dimensions of personality in individuals with online gambling disorder in a high school student sample from Turkey. *Psychiatry Clin Psychopharmacol*, 30:396-402.
- Dudfield FW, Malouff JM, Meynadier J (2023) The association between the five-factor model of personality and problem gambling: A meta-analysis. *J Gambl Stud*, 39:669-687.
- Elton-Marshall T, Leatherdale ST, Turner NE (2016) An examination of internet and land-based gambling among adolescents in three Canadian provinces: Results from the youth gambling survey (YGS). *BMC Public Health*, 16:277.

- Estevez A, Rodríguez R, Díaz N, Granero R, Mestre-Bach G, Steward T et al. (2017) How do online sports gambling disorder patients compare with land-based patients? *J Behav Addict*, 6:639-647.
- Forbush KT, Shaw M, Graeber MA, Hovick L, Meyer VJ, Moser DJ et al. (2008) Neuropsychological characteristics and personality traits in pathological gambling. *CNS Spectr*, 13:306-315.
- Gainsbury SM, Russell A, Blaszczynski A, Hing N (2015) The interaction between gambling activities and modes of access: a comparison of Internet-only, land-based only, and mixed-mode gamblers. *Addict Behav*, 41:34-40.
- Gainsbury SM, Russell A, Hing N, Wood R, Lubman DI, Blaszczynski A (2014) The prevalence and determinants of problem gambling in Australia: assessing the impact of interactive gambling and new technologies. *Psychol Addict Behav*, 28:769-779.
- Gainsbury S, Wood R, Russell A, Hing N, Blaszczynski A (2012) A digital revolution: Comparison of demographic profiles, attitudes and gambling behavior of internet and non-internet gamblers. *Comput Hum Behav*, 28:1388-1398.
- Granero R, Jiménez-Murcia S, del Pino-Gutiérrez A, Mora B, Mendoza-Valenciano E, Baenas-Soto et al. (2020) Gambling phenotypes in online sports betting. *Front Psychiatry*, 11:482.
- Griffiths M, Wardle H, Orford J, Sproston K, Erens B (2009). Sociodemographic correlates of internet gambling: findings from the 2007 British gambling prevalence survey. *Cyberpsychol Behav*, 12:199-202.
- González-Roz A, Fernández-Hermida JR, Weidberg S, Martínez-Loredo V, Secades-Villa R (2017) Prevalence of problem gambling among adolescents: A comparison across modes of access, gambling activities, and levels of severity. *J Gambl Stud*, 33:371-382.
- Hansenne M, Reggers J, Pinto E, Kjiri K, Ajamier A, Ansseau M (1999) Temperament and Character Inventory (TCI) and depression. *J Psychiatr Res*. 33:31-36.
- Hing N, Russell AM, Black A, Rockloff M, Browne M, Rawat et al. (2022) Gambling prevalence and gambling problems amongst land-based-only, online-only and mixed-mode gamblers in Australia: A national study. *Comput Hum Behav*, 132:107269.
- Hodgins DC, Holub A (2015) Components of impulsivity in gambling disorder. *Int J Ment Health Addict*, 13:699-711
- Ivanova E, Rafi J, Lindner P, Carlbring, P (2019) Experiences of responsible gambling tools among non-problem gamblers: A survey of active customers of an online gambling platform. *Addict Behav Rep*, 9:100161.
- Kim HS, Rash CL, McGrath DS (2018) The dishonest gambler: Low HEXACO honesty-humility and gambling severity in a community sample of gamblers. *Pers Ment Health*, 12:355-364.
- Köksoy Vayisoğlu S, Öncü E, Güven Y (2019) The frequency of gambling among university students and its relationships to their sensation-seeking behaviors. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 6:69-90.
- Leslie RD, McGrath DS (2023) A comparative profile of online, offline, and mixed-mode problematic gamblers' gambling involvement, motives, and HEXACO personality traits. *J Gambl Stud*, 40:237-253.
- Lopez-Torres I, León-Quismondo L, Ibáñez A (2021) Impulsivity, lack of premeditation, and debts in online gambling disorder. *Front Psychiatry*, 11:618148.
- Mallorquí-Bagué N, Fernández-Aranda F, Lozano-Madrid M, Granero R, Mestre-Bach G, Baño M et al. (2017) Internet gaming disorder and online gambling disorder: Clinical and personality correlates. *J Behav Addict*, 6:669-677.
- McGrath DS, Neilson T, Lee K, Rash CL, Rad M (2018) Associations between the HEXACO model of personality and gambling involvement, motivations to gamble, and gambling severity in young adult gamblers. *J Behav Addict*, 7:392-400.
- Mestre-Bach G, Steward T, Granero R, Fernández-Aranda F, Mena-Moreno T, Vintró-Alcaraz C, Lozano-Madrid M, Menchón J.M, Potenza M et al. (2020) Dimensions of Impulsivity in gambling disorder. *Sci Rep*, 10:397.
- Mowen JC, Fang X, Scott, K (2009) A hierarchical model approach for identifying the trait antecedents of general gambling propensity and of four gambling-related genres. *J Bus Res*, 62:1262-1268.
- Myrseth H, Pallesen S, Molde H, Johnsen B. H, Lorvik, M (2009). Personality factors as predictors of pathological gambling. *Pers Individ Diff*, 47:933-937.
- Nordin C, Nylander PO (2007). Temperament and character in pathological gambling. *J Gambl Stud*, 23:113-120.
- Nower L, Blaszczynski A (2006). Impulsivity and pathological gambling: A descriptive model. *Int Gambl Stud*, 6:61-75.
- Page MJ, McKenzie JE, Bossuyt PM, Boutron I, Hoffmann TC, Mulrow CD et al. (2021) The PRISMA 2020 statement: An updated guideline for reporting systematic reviews. *Int J Surg*, 88:105906.
- Papineau E, Lacroix G, Sevigny S, Biron J. F, Corneau-Tremblay N, Lemétayer F (2018) Assessing the differential impacts of online, mixed, and offline gambling. *Int Gambl Stud*, 18:69-91.
- Redondo I (2015). Assessing the risks associated with online lottery and casino gambling: A comparative analysis of players' individual characteristics and types of gambling. *Int J Ment Health Addict*, 13:584-596.
- Strømme R, Børstad KH, Rø AE, Erevik EK, Sagoe D, Chegeni, R et al. (2021) The relationship between gambling problems and the five-factor model of personality: A systematic review and meta-analysis. *Front Psychiatry*, 12:740235.
- Tessier S, Romo L, Zerhouni O (2021) Impact of advertising campaigns among online gamblers: the role perceptions of social support and personality traits. *Front Psychiatry*, 12:599988.
- Toce-Gerstein M, Gerstein DR, Volberg RA (2003) A hierarchy of gambling disorders in the community. *Addict*, 98:1661-1672.

- von der Heiden JM, Egloff B (2021) Associations of the Big Five and locus of control with problem gambling in a large Australian sample. *PloS One*, 16:e0253046.
- Whiting SW, Hoff RA, Balodis IM, Potenza MN (2019) An exploratory study of relationships among five-factor personality measures and forms of gambling in adults with and without probable pathological gambling. *J Gambl Stud*, 35:915-928.
- Wingo T, Nesil T, Choi JS, Li, MD (2016) Novelty seeking and drug addiction in humans and animals: from behavior to molecules. *J Neuroimmune Pharmacol*, 11:456-470.
- WHO (2021) International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems 11th Revision (ICD-11). Geneva, World Health Organization.
- Zuckerman M, Kuhlman DM (2000) Personality and risk-taking: common bisocial factors. *J Pers*, 68:999-1029.
- Zuckerman M (1979) Sensation Seeking: Beyond the Optimal Level of Arousal, Hillsdale, NJ, Erlbaum.

Yazarların Katkıları: Çalışmaya önemli bir bilimsel katkı sağlandığı ve makalenin hazırlanmasında veya gözden geçirilmesinde yardımcı olunduğu tüm yazar(lar) tarafından beyan edilmiştir.

Danışman Değerlendirmesi: Dış bağımsız

Çıkar Çatışması: Çıkar çatışması bildirilmemiştir.

Finansal Destek: Bu çalışma için finansal destek alındığı beyan edilmemiştir.

Authors Contributions: The author(s) have declared that they have made a significant scientific contribution to the study and have assisted in the preparation or revision of the manuscript

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: No conflict of interest was declared.

Financial Disclosure: No financial support was declared for this study.